

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése

Az ügy száma: Pfv.III.20.321/2021/10.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője:

Dr. Bán Zoltán ügyvéd

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője:

Mayer M. Balázs Ügyvédi Iroda

ügyintéző: Dr. Mayer M. Balázs ügyvéd

A per tárgya: megtérítési igény

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 2.Gf.75.437/2020/8-II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 8.G.XXI.20.743/2020/7.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítja.

A felperes felülvizsgálati költségét 157.109 (százötvenhétezer-százkilenc) forintban állapítja meg, melyből 119.702 (száztizenkilencezer-hétszázkét) forint a felülvizsgálati eljárási illeték, míg az alperes felülvizsgálati költségét 342.900 (háromszáznegyvenkétezer-kilencszáz) forintban állapítja meg.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2015. március 12. napján a gépkocsivezető Németországban a GmbH telephelyén, a Kft. üzemben tartásában álló vontatóból és pótkocsiból álló járműszerelvénnel rakodás céljából egy rámpára kívánt ráállni. Tolatás közben a pótkocsival nekiment az üzemcsarnok falának, ami ennek következtében megrongálódott. A gépkocsivezető ezt követően a járműszerelvényt a csarnok oldalán lévő út melletti zöld területre irányította, ahol elakadt, és a zöldterületet is megrongálta. Az elakadt kamion miatt az úton való közlekedés akadályozott volt, ezért egy munkagéppel a kamion alkotta útakadályt megszüntették.

[2] A káresemény bekövetkeztének időpontjában a vontató a felperesnél, a pótkocsi az alperesnél rendelkezett érvényes kötelező felelősségbiztosítással. A káresemény bekövetkeztét követően a károsult kárát bejelentette a felperes német kárrendezési partnerének. A kárrendezési partner által felkért szakértő a zöldterület helyreállítása körében nettó 915 euro, míg a csarnokfal javításával összefüggésben 8.450,06 euro kártérítés kifizetésére tett javaslatot. A szakértői vélemény költsége 198 euro volt. A mindösszesen 9.563,06 eurot a felperes 2015. december 15. napján átutalta a károsultnak. A kifizetett összeg az átutalás napján érvényes MNB középárfolyam figyelembevételével (1 euro 312,92996 forint) 2.992.568 forintnak felelt meg.

[3] A járműszerelvény üzembentartója az alperes felé kárigénnyel nem élt, a káreseménnyel kapcsolatos megtérítési igényről az alperes 2018. december 13. napján értesült. A felperes felhívására az alperes a kártérítés felét, 1.496.284 forintot nem térítette meg.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[4] A felperes keresetében 1.496.284 forint, ennek 2015. december 16. napjától a kifizetés napjáig járó, a Német Polgári Törvénykönyv (a továbbiakban: BGB.) 288. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését követően keresete jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:519. §-ára, 6:524. § (3) bekezdésére, 6:468. §-ára, a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Gfbt.) 33. §-ára hivatkozott, és arra, hogy megtérítési igénnyel él az alperes felé, mivel a károkozó felelősségbiztosítójaként a teljes kár értékét kifizette a károsultnak. Előadta, hogy a vontató és a pótkocsi egy járműszerelvényt alkot, ami együttesen olyan tömeg, menetdinamikai, statikai és egyéb műszaki paraméterekkel rendelkezik, ami jelentősen eltér a külön a vontatót, illetve külön a pótkocsit jellemző tulajdonságoktól, a vontató és a pótkocsi egymástól függetlenül nem kezelhető. A vontató a pótkocsit mozgatva okozott kárt, a vontató és a pótkocsi egységes üzemeltetése során történt a károkozás. A gépjárművezető tudatos irányítási tevékenysége, a perbeli esetben figyelmetlensége nemcsak a vontatóra, hanem az ahhoz csatlakoztatott pótkocsira is kiterjed. A vontató és a pótkocsi

egymás közötti viszonyában pedig fele-fele arányban kell a kötelező felelősségbiztosítóknak állniuk a kárt.

[5] Az alperes kifogására úgy nyilatkozott, hogy a követelés az általános szabályok szerint évülhet el, nem vonatkozhat rá a veszélyes üzemi károkozásból eredő hároméves elévülési idő. A károsult részére történt teljesítésig a felperes követelése nem is válhatott esedékessé. Az euro/forint árfolyam vonatkozásában tett összecszerúségi vitatást követően előadta, hogy álláspontja szerint az összeg kifizetésének időpontjában fennálló euro/forint árfolyamot kell alkalmazni a forintérték kiszámításakor. A felperes az anyagi pervezetést követően sem változtatta meg a törvényes késedelmi kamat mértékére vonatkozó kereseti kérelmét.

[6] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta a káresemény bekövetkeztét, annak mechanizmusát. Előadta, hogy az üzembentartó/biztosított hozzá a káreseménnyel kapcsolatban nem tett bejelentést. A kereset összecszerúségét annyiban vitatta, hogy a károkozás időpontjában alkalmazandó euro/forint árfolyamot kell figyelembe venni, nem azt a napot, amikor a felperes a károsultnak a kárösszeget kifizette. Elsődleges hivatkozása szerint a káreseményről 2018. december 13. napján értesült. Ezen időpontig a felperesi követelés elévült, minthogy a veszélyes üzemi felelősségből eredő kártérítési követelés (Ptk. 6:538. §) három év alatt évül el.

[7] A keresetet jogalapjában is vitatta. Álláspontja szerint a két jármű belső jogviszonyára a Ptk. 6:539. és 6:524. §-a az irányadó. Valóban összekapcsolt járműszerelvény okozott harmadik személynek kárt, azonban a kárfelelősség megállapításakor a két jármű, amely a járműszerelvényt alkotja, önállóan is veszélyes üzemnek tekinthető. A veszélyes üzemek találkozására és az üzembentartók egymás közötti viszonyára a Ptk. 6:539. §-át kell alkalmazni, és nem lehet az általános felelősségi alakzatra áttérni. Az alperes csak a veszélyes üzemi felelősség körében kötelezhető biztosítási szolgáltatás nyújtására. Ebből a szempontból a vontatás, irányítás minden esetben a vontató felelősségi körébe tartozik, és az ezzel kapcsolatban felmerülő károkért a vontató köteles helytállni. Ezért helytelen a felperes 50% mértékű kármegosztásra vonatkozó igénye. Fogalmilag kizártnak tekintette, hogy a pótkocsi jogellenes és felróható magatartása vizsgálható lenne. A pótkocsi működtetése, mozgatása csak a vontató mozgatásán keresztül valósulhat meg. A pótkocsi esetében semmilyen működési rendellenesség nem volt. A kár bekövetkezésének oka kizárólag a vontatót vezető sofőr felróható magatartása volt, ezen személy magatartásáért a vontató felelősségbiztosítójának kell helytállnia. Az általános felelősségi szabályokra való áttérés joga csak a károsultat illeti meg. A felperes mint a károkozó felelősségbiztosítója nem léphet a károsult helyébe. Hivatkozott továbbá a Kúria Pfv.VI.22.136/2011/16. számú döntésében foglaltakra, és vitatta, hogy a felperes megtérítési igényének alapja a Ptk. 6:468. §-a, illetve a Gfbt. 33. §-a lehetne.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 1.496.284 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[9] Álláspontja szerint a felperes keresetében helyesen hivatkozott a Gfbt. 33. §-ában foglalt megtérítési igényre. A felperes bizonyította, hogy a teljes kártérítési összeget kifizette

a károsultnak, amit az alperes sem vitatott. Az elsőfokú bíróság azösszegszerűség tárgyában elfogadta azt a felperesi hivatkozást, hogy a vagyonában bekövetkezett értékcsökkenés időpontja az irányadó, vagyis amikor átutalta a károsult részére a kártérítési összeget. Ez 2015. december 15. napján történt, és ezen időponti forint árfolyammal való számítás helyes.

[10] Az alperesi védekezés miatt az elsőfokú bíróság az elévülés kérdését vizsgálta. Megállapította, hogy a követelésre nem alkalmazandó a veszélyes üzemi károkozás esetére szabályozott (Ptk. 6:538. §) hároméves elévülési idő. A felperes követelésére az általános elévülési szabály (Ptk. 6:22. §) irányadó.

[11] Nem volt vitatott, hogy a vontató felelősségbiztosítója a felperes, a vontatmányé pedig az alperes. Az sem vitatott, hogy mind a vontató, mind a pótkocsi járműnek minősül. E kettő együtt járműszerelvényt, egy egységes egészt képez. A perbeli jogviszony a gépjármű felelősségbiztosításon alapul, ami nem a gépjárműhöz, hanem annak üzemben tartójához kapcsolódik. Az üzemben tartó a járműszerelvény egészét érintően ugyanaz a gazdasági társaság volt. A két gépjármű rendeltetésszerű használata azok fizikai összekapcsolásával valósult meg, de ezáltal minőségileg új, harmadik veszélyes üzemnek minősül, amit önálló járműegységként kell kezelni. A kár pedig a járműegységben történő működtetés során keletkezett a járműszerelvény együttes rossz manőverezése folytán. Az elsőfokú ítélet szerint téves az az alperesi hivatkozás, hogy veszélyes üzemi károkozásról lenne szó a járműszerelvény elemei közötti kapcsolatban.

[12] A felelősségbiztosítók egymás közötti viszonyában helyes az egyenlő arányú kármegosztás figyelemmel az egységes járműszerelvényi működésre. A belső jogviszonyban való fele-fele arányú marasztalás és a kár ilyen arányú viselése a helyes mérték. Az elsőfokú bíróság nem találta alkalmazhatónak az alperes védekezése alapján a Ptk. 5:539. §-át, mert az egy egységként kezelendő veszélyes üzem okozott kárt egy nem veszélyes üzemnek, a csarnok és a zöldterület tulajdonosának.

[13] Az elsőfokú bíróság mellőzte a gépjármű vezetőjének tanúkénti kihallgatását és a baleseti mechanizmusra a szakértői bizonyítást, mert a káresemény bekövetkeztét, a baleseti mechanizmust az alperes nem vitatta [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 266. § (1), 265. § (1) bekezdés].

[14] Az elsőfokú bíróság a keresetet a késedelmi kamat mértékét illetően utasította el, minthogy a magyar jog szabályait alkalmazta, és a felperes ebben nem változtatta meg keresetét, továbbra is a BGB. kamatszabályaira hivatkozott, ami nem alkalmazható jelen eljárásban. Az elsőfokú bíróság nem terjeszkedhetett túl a per keretein, a kereseten [Pp. 342. § (3) bekezdés].

[15] Az ítélettel szemben az alperes fellebbezett.

[16] A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett részét megváltoztatta és a keresetet elutasította.

[17] A másodfokú bíróság rögzítette, hogy fellebbezés hiányában a késedelmi kamattal kapcsolatos elutasító rendelkezést nem érintette.

[18] Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helytállóan rögzítette, de az abból levont jogi következtetésekkel nem értett egyet.

[19] Az alperesi védekezés miatt elsődlegesen az elévüléssel foglalkozott, azzal, hogy a felperes az igényét az elévülési időn belül érvényesítette-e. A felperes a regressz igényét a

speciálisnak minősülő Gfbt. 33. §-ára alapította. E jogszabályhely alapján a felperest mint törvényi engedményest az általa megtérített összeg erejéig csak azok a jogok illetik meg, amelyek a biztosítottat illették meg a kárért felelős személlyel szemben. Az adott esetben a járműszerelvény üzembentartója és tulajdonosa is a felperes biztosítottja. Hogy ki a kárért felelős személy, a perbeli tényállás mellett nem releváns. Akár a vontató, akár a pótkocsi által okozott kár felróhatósága körében ugyanaz a személy, az üzembentartó, azaz a felperesi biztosított – aki ugyanakkor az alperesi biztosított is – eljárása vizsgálandó.

[20] A felperes biztosítottja a veszélyes üzemi felelőssége alapján lett volna köteles helytállni az általa okozott kárért, a felperes is csak ezzel egyező igény tekintetében vált törvényi engedményessé a teljesítésével, ezért a veszélyes üzemi felelősségre vonatkozó szabály irányadó a követelés elévülésére, és ez a Ptk. 6:538. §-a szerint három év.

[21] A 2015. március 10-i káreseményt követően a felperes 2015. december 15-én a károsult részére a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés alapján a kárnak megfelelő összeget átutalta. Az elévülés kezdő időpontja a káresemény napja [Ptk. 6:22. § (2) bekezdés], de az elévülés 2015. december 15. napjáig nyugodott [Ptk. 6:24. § (1) bekezdés], mert a felperes menthető okból (a külföldi kárrendezési eljárás lefolytatásának szükségszerűségére tekintettel) nem tudta az igényét érvényesíteni. Figyelemmel arra, hogy a Ptk. 6:24. § (2) bekezdése értelmében még az akadály megszűnésekor is a hároméves elévülési időn belül volt a felperes, a 2019. január 4-én előterjesztett fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelme elévülési időn túl érkezett. A másodfokú bíróság megjegyezte, hogy az elévülés nyugvásával kapcsolatosan sem a felek, sem az elsőfokú bíróság nem fejtette ki az álláspontját. Mindazonáltal a regressz igény megnyíltától számítva is eltelt a hároméves elévülési idő.

[22] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes igénye elévült, ezért a követelés megalapozottságát nem kellett vizsgálni. Ennek ellenére utalt arra, hogy többes károkozás esetén a Gfbt. 33. §-a nem szolgálhat alapul a kárigény ugyanazon üzembentartóval szembeni érvényesítésére. Ilyen tényállás mellett ezen anyagi jogszabály alapján a biztosítók egymás közötti regressz igénye megalapozottságát nem lehet elbírálni.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[23] A felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti és felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Az utóbbiban a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát kérte, azaz az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

[24] Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Ptk. 6:22. § (1), 6:533. § (1) bekezdését, 6:519. §-át, 6:524. § (3), 6:468. § (1), 6:539. § (4) bekezdését, a Gfbt. 3. § 4., 10. pontját jelölte meg.

[25] A jogerős ítélet helytelenül állapította meg követelése elévülését, és helytelenül utalt arra, hogy a követelése érdemi elbírálása esetén a károkozó személye, illetve az a körülmény, hogy a károkozó melyik peres fél biztosítottja, nem releváns, végül helytelenül utalt arra is, hogy a több személy károkozása nem vizsgálható a perben.

[26] Követelése nem évült el, mivel az ügyben nem irányadó a Ptk. 6:538. §-a. A veszélyes üzemi felelősség szabályai a járműszerelvény és a károsult viszonyában relevánsak, a járműszerelvény tagjainak belső jogviszonyában nem. A joggyakorlat egységes abban a tekintetben, hogy a nem veszélyes üzem károsultnak joga, hogy a kártérítési igényét a

veszélyes üzem károkozóval szemben a veszélyes üzemi felelősség elévülését követően a Ptk. 6:519. §-a szerinti általános, vétkességi alapú kártérítési felelősség alapján érvényesítse.

[27] A Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.677/1995. számú BH1996.5.256. szám alatt közzétett döntése szerint „ha a fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatásából eredő kár megtérítése iránti követelés elévült, a kárigényt a kártérítés általános szabályai szerint kell elbírálni”. A Ptk. rendelkezései figyelembevételével is lehetőség van a felelősségi alakzatok közötti választásra, illetve áttérésre. A jogerős ítélet e kérdésben kifejezett ellentmondásban áll az idézett döntéssel.

[28] Tévesnek tartotta azt a megállapítást, hogy az engedményezés a követelés jogcímét nem változtatja meg, és téves az is, hogy a veszélyes üzem az egyetlen felelősségi alakzat, aminek alapján az adott ügyben a károsult a károkozóval szemben a kártérítési igényét, illetve a felperes a megtérítési igényét érvényesíthetné.

[29] A Ptk. 6:468. §-a alapján törvényi engedményesként lépett fel az alperessel szemben, és erre tekintettel a károsult helyében a felperes is jogosult az általános, felróhatósági alapú kártérítési felelősség alapján történő igényérvényesítésre. Így az elévülési idő öt év. A megtérítési igényre eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában egyébként is az öt éves elévülési határidő az irányadó. A jogerős ítélet annyiban is korrigálandó, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem szabályszerű benyújtásának időpontja a releváns dátum, ami 2018. december 21. napja volt.

[30] Mindezek alapján követelése nem évült el. A másodfokú bíróságnak a keresetet érdemben el kellett volna bírálnia.

[31] A másodfokú bíróság részletes kifejtés nélkül utalt arra, hogy az adott tényállás mellett a károkozó személyének vizsgálata nem releváns, illetve érdemi elbírálás esetén a felperes által megjelölt jogalapon regressz igény bírálható el, és a többek közös károkozása a perbeli tényállásra nem vizsgálható.

[32] Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését követően keresete elsődleges jogcímeiként a Ptk. 6:519., 6:468. §-ára és 6:524. § (3) bekezdésére hivatkozott. A nem vitatott tényállás alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a járműszerelvény vezetője a káresemény bekövetkezésekor az alperes által biztosított pótkocsinak is vezetője, használója, üzemeltetője, és erre tekintettel – összhangban a Gfbt. rendelkezéseivel – az alperesi biztosítási szerződésnek is biztosítottja volt. A pótkocsi a Gfbt. 3. § 10. pontja alapján gépjármű, amire kötelező a felelősségbiztosítás megkötése.

[33] A pótkocsira azért kötelező felelősségbiztosítást kötni, mert az üzemeltetése, használata során kárt okozhat, üzemeltetése, használata ugyanúgy veszélyes üzemi tevékenység mint a gépes jármű üzemeltetése. A Gfbt. rendelkezéseivel és céljával alapvetően ellentétes lenne, ha pótkocsi esetében a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás az üzemeltetés során történő károkozásért általában nem nyújtana fedezetet, hanem többlet tényállási elemként szükséges lenne a pótkocsi releváns műszaki hibájának megállapíthatósága a pótkocsi felelősségbiztosítója helytállási kötelezettségének kiváltásához, vagy pedig a vontatóról lekapcsolt állapotban kellene a pótkocsinak kárt okoznia.

[34] A vontató és pótkocsi az összekapcsolással egy új, más minőségű, egységes veszélyes üzemet, járműszerelvényt alkot. A járműszerelvény vezetője egységben fejt ki irányító, vezető tevékenységét. Ebből az egységből fakad, hogy a bírósági gyakorlat a vontató és a pótkocsi egyetemleges felelősségét állapítja meg a kívülálló károsult vonatkozásában, míg a járműszerelvény tagjai, illetve biztosítóik között a helytállási kötelezettséget a közrehatás, felróhatóság arányában, ezek hiányában pedig fele-fele arányban. Ezt a nézőpontot támasztja alá a Kúria Pfv.22.136/2011/16. számú döntése. A többek közös károkozására vonatkozó jogszabály alkalmazását indokolja, hogy a járműszerelvény tagjai önállóan is gépjárművek, és

az adott esetben a vontató és a pótkocsi kötelező gépjármű-felelősségbiztosítója mint a járműszerelvény által, annak üzemeltetése során okozott károkért helytállni tartozóként szóba jöhető személy, eltér.

[35] A nem vitatott tényállás szerint a járműszerelvény (közelebbről a pótkocsi) ütközött a károsult csarnokfalának, és a járműszerelvény hajtott a csarnok melletti zöldfelületre. Erre tekintettel fel sem vehető, hogy a károkozás nem függ össze a pótkocsi üzemeltetésével. Az összekapcsoltság, illetve az egységesen megvalósuló hibás irányítás miatt a vontató és a pótkocsi közötti közrehatási, felróhatósági arány egyértelműen nem különíthető el, nem állapítható meg, ezért indokolt a felelősségi arányt 50-50%-ban megállapítani, ahogy ezt az elsőfokú bíróság tette.

[36] A már hivatkozott BH1996.5.256. számon közzé tett határozattal a jogerős ítélet a következők miatt is ellentétes. A jogerős ítélet értelmében amennyiben veszélyes üzem okoz kárt nem veszélyes üzemnek, a károsult, illetve a teljesítése folytán helyébe lépő kötelező felelősségbiztosító a kártérítési igény, illetve az ezen alapuló megtérítési igény érvényesítése érdekében nem jogosult áttérni a Ptk. 6:519. §-a szerinti általános, felróhatósági alapú polgári jogi felelősségi szabályokra, amihez az általános ötéves elévülési idő kapcsolódik. A jogerős ítélettel szemben a károsultnak (illetve a teljesítése folytán a helyébe lépő kötelező felelősségbiztosítónak) joga, hogy a veszélyes üzemi felelősségre vonatkozó hároméves elévülési idő elteltét követően követelését az általános, felróhatósági alapú polgári jogi felelősség szabályai alapján követelje. Jelen ügyben a károkozó jogellenes, felróható magatartása okozta a kárt, ezért az általános, felróhatósági alapú kártérítési felelősség szabályai alapján is köteles az okozott kárt megtéríteni. Ebben az esetben a felperes követelése nem évült el.

[37] A jogerős ítélet az elsődleges jogalapi hivatkozásait az elévülés megállapítása miatt érdemben nem bírálta el.

[38] A jogerős ítéletben foglaltak szerint a károkozó személye, illetve, hogy a károkozó melyik peres fél biztosította, nem releváns, a vontató és a vontatmány üzembehajtójának azonossága miatt, illetve a több személy károkozása nem vizsgálható a perben. A Kúria Pfv.VI.22.136/2011/16. számú döntésében ezzel ellentétesen akként foglalt állást, hogy a károkozó járműszerelvény két tagjának károkozásban betöltött szerepe és ezzel összefüggésben a vontató és a pótkocsi kötelező felelősségbiztosítójának helytállási kötelezettsége kifejezetten vizsgálendő a járműszerelvény tagjainak belső jogviszonyában. Ez utóbbi vonatkozásban kétséget kizáróan a többiek közös károkozására vonatkozó jogszabály ad eligazítást.

[39] A gépjármű vezetője a káresemény okozásakor a vontatót és a pótkocsit is üzemeltette, és a pótkocsinak a rendeltetésszerű üzemeltetése az, hogy egy vontatóval vontatják. A káresemény tehát a járműszerelvény egységes üzemeltetésével, illetve a járműszerelvény tagjainak belső viszonyában a vontató és a pótkocsi együttes, egy mozzanatú üzemeltetésével összefüggésben következett be. A pótkocsi felelősségbiztosítója az okozott károkért felelősséggel tartozik, felelőssége a vontató biztosítójával egyetemleges a károsult irányában, míg a biztosítók belső jogviszonyában a többiek közös károkozásának szabálya alapján határozható meg a biztosítók helytállási kötelezettségének egymás közötti aránya.

[40] Az ügyben meghozott elsőfokú ítélet érdemben helyes volt, követelése nem évült el, megalapozottan érvényesített megtérítési igényt az alperessel szemben. A jogellenes, felróható károkozó magatartás (a járműszerelvény egységes és hibás manőverezése) az egységes irányítási jelleg miatt nem különíthető el sem a közrehatás, sem a felróhatóság tárgyában, ezért az elsőfokú bíróság a felek „belső jogviszonyában a fele-fele arányú marasztalásról és a kár ilyen arányú viseléséről” döntött összhangban a Ptk. 6:524. § (3) bekezdésével.

[41] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

[42] Eljárásjogi akadályként hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet a másodlagos kereseti kérelem (Gfbt. 33. §) alapján bírálta el, és tekintette alaposnak. A felperes az elsőfokú ítélettel szemben nem élt jogorvoslattal, ezért az elsődleges kereseti kérelme tekintetében az elsőfokú – elutasító – ítélet jogerőre emelkedett, ami kizárja, hogy a felperes e körben felülvizsgálati kérelmet terjesszen elő [Pp. 417. § (1) bekezdés *a*), 415. § (1) bekezdés *d*) pont]. A Pp. 413. § (2) bekezdése alapján nincs helye olyan jogalapi hivatkozásra tekintettel kérni az ügy felülvizsgálatát, ami a felperes kereseti kérelmének soha nem volt tárgya [Ptk. 6:539. § (4) bekezdés], és még a felülvizsgálati kérelemben is több helyen hivatkozik arra, hogy a veszélyes üzemekre vonatkozó szabályozás esetében nem irányadó. A Gfbt. 33. §-át nem tette a felülvizsgálat tárgyává, így az ezzel kapcsolatos okfejtéseket kérte figyelmen kívül hagyni. A felperes felülvizsgálati kérelmének jelentős részében a jogerős ítéletnek nem a rendelkező részét, hanem az indokolásában utalás szintjén a követelés megalapozottsága körében tett tájékoztatást támadta. A követelés megalapozottsága körében nincs helye felülvizsgálatnak, mert a jogerős ítélet e tárgyban nem tartalmaz rendelkezést. A felülvizsgálati kérelem a Pp. 406. § (1) bekezdése szerinti alapvető kritériumnak sem felel meg, mert olyan jogszabálysértésekre hivatkozik, amelyekkel kapcsolatban a jogerős ítélet nem tartalmaz rendelkezést.

[43] A felülvizsgálati kérelem érdemével kapcsolatban előadta, hogy a felülvizsgálat tárgya a Gfbt. 33. §-a lehetne, azonban e rendelkezés megsértésére a felperes nem hivatkozott. A felperes felülvizsgálati kérelme az elsőfokú eljárásban történt jogerőre emelkedés folytán kiüresedett.

[44] Téves hivatkozásnak tartotta, hogy a joggyakorlat lehetőséget teremt a veszélyes üzemi felelősségnél alkalmazandó elévülési idő eltelte után az általános elévülési időn belüli igényérvényesítésre, hiszen a gyakorlat ezt a lehetőséget kizárólag a károsult számára biztosítja. Sem a Ptk. 6:57. §-a, sem a 6:468. §-a nem ad alapot a károkozó helyett teljesítő fél számára, hogy a károsult helyébe lépjen. A felperes a Gfbt. 33. §-a szerint sem léphet a károsult helyébe. A felperes nem vette figyelembe, hogy a biztosított és a kárért felelős személy egy és ugyanaz, az azonos üzembentartói felelősségre tekintettel, ezért megtérítési igénye ezen okból is kizárt. A jogerős ítélet nem mond ellent a BH1996.256. számú döntésnek, hiszen az eltérő tényállás mellett a károsult és a károkozó viszonyában tesz megállapításokat. Szó sem esik a járműszerelvények egymás közötti viszonyában irányadó szabályokról, ami jelen ügynek a tárgya. A megtérítési igény megnyílt nem ad alapot a szabad jogcím választásra, tehát arra, hogy ennek jogosultja az eredeti követelés jogcímétől eltérő jogcímre alapítsa a megtérítési igényét. A kötelező felelősségbiztosításra tekintettel a biztosító számára fennálló megtérítési igényt speciális szabály, a Gfbt. 33. §-a tartalmazza, de felülvizsgálati kérelem hiányában ennek vizsgálata nem lehet a felülvizsgálat tárgya.

[45] A Ptk. 6:468. §-a az ügy tárgyára tekintettel nem alkalmazható. A Ptk. indokolása szerint ez a szabály kizárólag abban az esetben alkalmazandó a felelősségbiztosítási szerződésekre is, amennyiben ez utóbbira nincs speciális külön előírás. A Gfbt. 33. §-a folytán viszont van külön szabály. Rámutatott továbbá, hogy a károkozó személyének azonosságára figyelemmel a Gfbt. ezen rendelkezésének alkalmazása fogalmilag kizárt.

[46] A felperes Ptk. 6:524. §-ára alapított kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság elutasította, és ez a rendelkezés felperesi fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett, így nem lehet felülvizsgálat tárgya, míg a Ptk. 6:539. § (4) bekezdésére a felperes az egész eljárás alatt nem hivatkozott. A felperes nem vette figyelembe, hogy olyan jogszabályi hivatkozásokat tett, ahol a jogszabály szövege alapján egyértelműen különböző üzembentartók szerepelnek, míg jelen eljárásban azonos üzembentartó járműveiről van szó, illetve a károkozó személye egy és ugyanaz. A felperes összemosza a külső és belső jogviszony kérdését. A joggyakorlat egységes abban, hogy a külső jogviszonyban a járművek egységes egészt képeznek, és vétkességre tekintet nélkül felelnek a károsulttal szemben, míg belső jogviszonyukban a felróhatóság és a hármas teszt alapján lehet az egymás közti felelősség arányát megállapítani. A felülvizsgálat körében azonban erre nincs hivatkozás, részben az elsőfokon jogerőre emelkedett elutasítás, részben mert a veszélyes üzemi felelősség soha nem volt a kereseti kérelem alapja. Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet nem mond ellent a Pfv.VI.22.136/2011/16. számú döntésnek, mert ott a Kúria a külső jogviszony tárgyában tett megállapításokat. Jelen ügy azonban a járművek közötti belső felelősségi viszonyról szól, azaz, hogy az érintett járművek egymás közötti felelőssége hogyan alakul.

A Kúria döntése és jogi indokai

[47] A Kúria Pfv.2. sorszámú végzésével a felülvizsgálatot a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében [Pp. 409. § (2) bekezdés a) pont] engedélyezte.

[48] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. Az e tárgyban irányadó 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmében a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § § (1) bekezdés b), c) pont, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.].

[49] A felperes felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését követően a keresetét elsődlegesen a Ptk. 6:519. §-ára, 6:524. § (3) bekezdésére, 6:468. §-ára, másodlagosan a Gfbt. 33. §-ára alapította. Az elsőfokú bíróság a Ptk.-ára alapított jogcímmel nem foglalkozott, azzal kapcsolatban nem fejtette ki az álláspontját. A vagylagos kereseti kérelmek közül a Gfbt. 33. §-a alapján a felperes követelését – az alperes elévülési kifogása ellenére – alaposnak találta. A másodfokú bíróság szerint a Gfbt. 33. §-a alkalmazása mellett a felperes követelése elévült. E jogi álláspontja miatt nem vizsgálta a felperesnek a Ptk. rendelkezésein alapuló kereseti kérelmét. A felperes felülvizsgálati kérelme azon alapult, hogy az elsődleges kereseti kérelme elbírálatlansága folytán a jogerős ítélet az általa megjelölt anyagi jogszabályi rendelkezéseket sérti.

[50] A bírói gyakorlat értelmében a vagylagos kereseti kérelem esetén nem kell elutasítani azt a keresetet, amelynek a bíróság nem ad helyt. A bíróság szabadon dönthet az elbírálás sorrendjéről, ezért ha bármelyik kereset alapos, az ítéletben elegendő annak megfelelően dönteni, nem kell az el nem bírált keresetről határoznia. Ezt tette az elsőfokú bíróság.

[51] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme szerint az elsőfokú bíróság a Ptk. rendelkezésein alapuló kereseti kérelmet elutasította, ezért nem vizsgálta a másodfokú bíróság, e körben az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedett. Az elsőfokú ítéletnek valóban volt

elutasító rendelkezése, de ez kizárólag a késedelmi kamatra vonatkozott. A Ptk. rendelkezésein alapuló vagylagos kereseti kérelemmel nem foglalkozott, mert a felperes másodlagos kereseti kérelmét alaposnak ítélte. Az elsődleges vagylagos keresetet nem kellett elutasítania, az elsőfokú bíróság e körben eljárásjogi hibát nem vétett.

[52] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával nem értett egyet, a Gfbt. 33. §-a alapján a felperes követelését elévültnek, ezáltal a felperes másodlagos vagylagos kereseti kérelmét aaptalannak minősítette. Az elsődleges kereset tekintetében sem az alperes ellenkérelme alapján az elévülés kérdésében nem foglalt állást, sem érdemben nem bírálta el, e tárgyban a keresetről, illetve az alperesi ellenkérelemtől nem döntött [Pp. 341. § (1) bekezdés].

[53] Mivel a jogerős ítélet az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, a Kúria a Pp. 424. § (3) bekezdése értelmében hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A másodfokú bíróság a megismételt eljárásban a Ptk. 6:22. § (1), 6:533. § (1) bekezdése, 6:519. §-a, 6:524. § (3), 6:468. § (1) bekezdése alapján vizsgálni tartozik, hogy a felperes elsődlegesen előterjesztett kereseti kérelme tárgyában alapos-e az alperes elévülési kifogása, és ha álláspontja szerint e jogszabályi rendelkezések alkalmazása mellett az elévülés nem következett be, a keresetet érdemben kell elbírálnia.

Záró rész

[54] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltség összegét, ideértve a felperes által lerótt felülvizsgálati eljárási illetéket is a Pp. 424. § (4) bekezdésére figyelemmel csak megállapította. Az alperes perköltsége az áfa összegét is tartalmazza [32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 4/A. §].

[55] A végzés ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2021. október 6.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő